

3

Pocetnani Gospoi Katarini Obirticija cba
lucija reda suetoga Benedata Maro pe
nib samigicim poblxom i duornia poz
drangicem pise.

Pocetnana u Bucbarsku i digla sueta reda i
poterib chindi usocbe casti dostojca gos
pice Katarina. Na ribi oni chumi ucera
poslaste uclenam zabualim, itocho uechie
ior blagucicim ucera tito iesam pobri
pio da ior i dusk. Ato iorse uspomenub,
chachore cti u gereti na parnu glavu, da
ribe bise Sturocne peti dan. Po onom pes
tonu duc iesam razmishio pec chincicicai
tita nasega cholicicim od potribe dagib
cunamo od grisa, i obraciamo na duhok
ne chriposti i dobrote, acho uechie
da budemo upleteni u dianghii zamici
chachore riba unrizah. Anai parno pos

Početak rukopisnog prijepisa Marulićeve druge poslanice Katarini Obirtića (Zbirka rukopisa i starih knjiga, NSK u Zagrebu, R 3171)

POSLANICE KATARINI OBIRTICA

[1]

[...]¹ budu ustarpljive u protivšćinu, ponižene u lagodšćinu, starijim poslušne, drugam umiljene, mlajim milostive, svim prijaznive, u odiću priproste, u naučen'je pitome, u pokaran'je krotke, u govoren'je tihe, u svem razumne, harle na molitvu, dobrovoljne u žežinu, pomljive u svako duhovno dilo, a nadasvim u viru kripke, u ufan'ju stanovite, u ljubavi vruće. Svake ćeš dobrote i svetosti biti zarcalo ako takov život učiniš u zdravje kakov obećaš u nemoći. Vidiš li koliku cinu činim od tvoje nemoći? A ti li hoćeš da Boga molim za zdravje? Jur na konac moga govoren'ja, ne hteći se uto sasvim ujati ljubavi tvojoj, molim milost njegovu da – ne gledajući grihe onoga ki ga moli, da dobrotu one za ku se moli – da ti dā zdravje, a ka zdravju takovu kripost da ne budu manjega spasen'ja dostojna dila zdravja tvoga nere je dostojno ustarpljen'je nemoći tvoje. To dopusti ki² s Otcem i z Duhom Svetim žive i kraljuje, Bog po sve vike vikov, amen.

A sada te molim – ako u ovom govoren'ju momu ćutiš kogodi utišen'je nemoći tvoje – da se ni ti ne kratiš utišiti sestree tvoje ke bi se kolikogodi mlohavie ćule³ u kipu svomu, navlastito sestru Jeronimu, od ke stanovito žalostan bih slišati da stoji trudno. Utiši i sestru nje Dobricu, ka, i sama nemoćna, nī toliko pečalna sobom koliko njom. Gospodin Bog budi utišen'je obiju njih i svih vas. Jošće vas svih molim da molite ne za zdravje moje, jer ne znam koliko mi prudi, ne za produžen'je života

¹ Nedostaje početak.

² neka to dopusti onaj koji

³ ćutjele, osjećale

moga, jer svaki život svarhu zemlje kratak jest, ne za nijedno dobro segasvitnje, jer je sve taščina, da samo da on bude milostiv i milosardan grihom mojim. Jer blaženi kim su odpuščene nepravde, i blaženi človik komu nî zamirio Gospodin grih!

Biru, sestru moju i vašu, ljubeznivo pokripite da se ne ustavi trudeći se zajedno s tobom i sa svimi ostalimi u službi Božjoj do napokonjega dne. Jer di Gospodin: *Tko bude nastojao do konca, spasen će biti.*⁴ Vrime biži, dni harlo mimohode, smart se približa, jur je na vratih, klaplje i govori nam: “Stojte pripravnî, grem po vas!” *Blaženi sluge kih, kad pride gospodin, najde ih ne speći.*⁵

Gospoji opatici kako materi u Isukarstu počtovanoj umiljeno me priporučite, moleći nje milost da se i ona dostoja kadgodî uspomenuiti me u molitvah svojih, i kako ubozih miluje almuštvom, tako da pomiluje grišnika molitvom, toliko veće koliko je uboziji ki nima dobra dila ner ki nima dobra žitka.

Mir i milost Isukarsta, Gospodina našega, sa svimi vami vazda. Amen.

[2]

Počtovanoj gospoji Katarini Obirtića, kaluđerici Reda Svetoga Benedata, Marko Pecinić s umiljenim poklonom i dvornim pozdravlje[n]je]m piše.

Počtovana u Isukarstu i dilja sveta reda i počtenih ćudi visoke časti dostojna gospoje Katarina! Na ribi ovoj, ku mi učera poslaste, vele vam zahvalim, i toko veće jer blagujući ju ne samo tilo jesam pokripio da još i dušu. A to jer se uspomenuh kako se čti u Genezi na parvu glavu da ribe biše stvorene peti dan.⁶ Po ovom petomu dne jesam razmislio pet ćučen]ji tila našega, koliko je od potrebe da jih čuvamo od griha i obraćamo na duhovne kriposti i dobrote ako nećemo da budemo upleteni u djavljoj zamćici kakono riba u mrižah.

⁴ Mk 13,13.

⁵ Lk 12,37.

⁶ Usp. Post 1,20–25.

Pogledan'je A najparvo pogledan'je imamo obratiti od onih stvari ke nas na zlo i pogibio podvode. Jer di Gospodin u van'jel'ju: *Ako oko tvoje hudobno bude, sve tilo tvoje biti će tmasto.*⁷ Zato kralj sveti David u psalmu moljaše se govoreći: *Gospodine, odvrati oči moje da ne vide taščinu.*⁸ Imamo ih poni obraćati na stvari ke nas potežu na dobar konac, kakono gledajuć i razmišljajuć stvoren'ja Božja, koliko svako stvoren'je u svom bitju jest svaršeno, s kolicim redom svaka jesu narejena, s kolikom lipostju urešena, s kolikom moćju i razumom obladana i uzdaržana⁹. I tako smišljajuć stvoren'ja uziti ćemo pametju našom gorika do Stvorca. I misleći njegovu moć, mudrost i dobrotu, čuvat ćemo se, koliko nam bude uzumno, ne privriditi mu ako ćemo se usilovati poslušati ga i svarhu svega njemu ugoditi.

Slih Tokoje slih naš imamo obratiti na slišan'ja dobrih naukov, i dili svetih, i riči Božjih, a odvratiti ga od slišan'ja taščine, i nepočtene beside, i klevetan'ja zloricah jazikov. Jere [u] Eklezizijastiku pisano jest na dvadeset i osmu glavu: *Ogradi uši tvoje dračjem i jazik hudoban ne htij slišati.*¹⁰

[*Vonj*] Jošće vonj našu imamo postaviti u stvari potribne, ke po ovonjan'ju poznavaju se koliko prude ali ude životu našem, a imamo ju ukloniti od mirisi bludnih i taščih, kako su musci, cibeti, oldani i ostali tim podobni, kimi ki zadaju, ne zadaju človikom, da dobitkom, jere se od dobitka kupe ti mirisi.

Okušen'je Jošće okušen'je naše budi u jiden'je i pitje razborno, a to koliko je zadovoljno životu, a ne koliko hlepi garla pohotin'je, cića koga griha Adam i Eva biše izagnani iz raja, Noe od sina narugan, Lot od hćeri prihinjen, Ezav proda parvorojen'ja svoga, mnozi od puka izraelskoga poginuše u pustinju, sinove Hele popa od neprijatelj svojih biše ubijeni.¹¹ Na konac takovim jest rečeno po usta sudca nebeskoga Isukarsta: *Jao vam ki ste se nasitili, jer ćete gladovati!*¹²

⁷ Mt 6,23; Lk 11,34.

⁸ Ps 119(118),37.

⁹ upravljano i održavano (u postojanju)

¹⁰ *Vulgata*, Sir 28,28 (u današnjim izdanjima 28,24–26).

¹¹ Usp. redom: Post 3; 9,20–23; 19,30–38; 27,1–45; Br 11,1 i 33; 1 Sam 4,11.

¹² Lk 6,25.

Taknutje Jošće taknutje naše imamo umaknuti, koliko je uz-
množno, da ne tičemo ni tuju ni našu pùt ondi gdi tičući more
se ukresati iskra bluda telesnoga. I zaisto vele kripak jest ki ju
ne očuti tičući. *Ne more se žerava u krilo nositi, a da ne nagore
svite.*¹³

Ova petera ćućen'ja prilikovahu oni peteri kralji kih Jozue
zateče u spilu i u njoj jih ubi i pokopa.¹⁴ Za kimi on gospodova u
zemlju od obitovan'ja. I mi, ako ne umorimo pet oćućen'ji naših
u spilu tila našega i onde ih pokopamo, da sobom vanka ne blu-
de išćući izvannja naslajen'ja, nećemo nigdar moći gospodovati
s Jozuem našim Isusom u zemlji obitovan'ja, ča jest u Jerozoli-
mi nebeskoj u vikovnje kraljevstvo. Ovo su one pet ponistar po
kih grišne napasti ulaze g duši da ju smartno poraze. O nevolj-
na duše, ka si odasvuda otvorena neprijateljem tvojim! Od toga
se tužашe Jeremija prorok govoreći: *Uspe se smart k ponistram
našim, ulize u hižu našu da pogubi mlajahnih na tarzih i ma-
lih na plokatah.*¹⁵ Da ako mi budemo bljusti pomnjivu i dobru
stražu na tih ponistrah, veruj mi, neće ulisti neprijatelj u grad
naš ni će moći obujati tvarjavu duše naše, da stati će i pribivati
će sigura i slobodna, združena z družbom od kriposti. Ćućen'ja
telesna jesu kakono korablja, a duša jest [...]¹⁶

Tako na konac pojde u Ninive i pripovida kako mu biše
zapovijeno. Ostavimo sada da Jona biližашe Sina Božja¹⁷, posla-
na od Boga Otca da pripovida svitu, i da umre za spasti inih, i
da treći dan uskarsne, da po tom dâ nam na znan'je da još i mi
imamo uskarsnuti.

Sada vijmo od togaj Jonina dila ki nauk moremo prijati. I
učinivši počten'je duhovnu biližan'ju, reći ću za nauk naš ko-
liko mojim malim umom mogu prociniti: Jona jest grišnik ki
biga prid licem Božjim kad godi pristupi njegove svete zapovi-
di i, ne hajući se inim dati dobar nauk ni ričmi ni dilom, jidri u

¹³ Izr 6,27.

¹⁴ Usp. Jš 10,16–27.

¹⁵ Usp. Jr 9,20.

¹⁶ Ovdje u rukopisu nedostaju vjerojatno dva lista.

¹⁷ Usp. Mt 12,40.

Tarsu. Tarso tumači se “iziskan’je vesel’ja”¹⁸. Jadri poni i putuje grišnik išćući i pribirući vesel’ja od svitovnih naslajen’ji, od bluda pūti i raskošje tašćin mimošasnih. I dokla protivi i arve se protiva volji Božjoj, stoji u fortuni: od tuda mu duha vitar od oholosti, od tuda od tašće slave, od ovuda od skuposti, od onuda od poželin’ja časti i starišine, ter tako od razlicih vitar mnogih grihov jest naskočen, pokol se njim podklada. I pristavši takovim napastom¹⁹, upade u grih i tudje, kako smartno sagriši, bude požart od djavla paklenoga. Tri dni stoji djavlu u tarbuh, jer su tri stvari u grihu: pristanutje, dilo i naslajen’je. Zatim grišnik, varnuvši se na razlog razuma svoga, kaje se od zla činjen’ja i po milosardju Božjem oslobojen od ruk djavljih vrati se k Bogu poslušán zapovidem njegovim, od koga se oddilio biše u neposluhu svomu, ter paka napruđi ne samo sam sebi da još i inim, ki potaknuti njegovim dobrim naukom varnu se na pokoru od grihov svojih. I tako Ninive, a to duša ka cía griha imiše zginuti, shrani se cía pokore. Oni ki bihu u brodu s Jonom, i oni imihu fortunu i perikuo od poginutja, da pokol ga izmeu sebe izvargošje²⁰, ostaše u tišini. Toj su ljudi pravdeni i dobri ki, prijamši u tovarištvo kogagodi huda muža gardobnih ćudi, najdu se u fortunu od mnogih napasti i na perikuo od sagrišen’ja. Jer kako di Paval apostol: *Šćeta su dobrim ćudem zali zgovori*.²¹ Da kako se oddile ti dobri ljudi od zla ćlovika, ostanu u miru kriposna i pohvaljena življen’ja. Uklonimo se poni zle družbe ako nećemo u zlo upasti i pridružimo se ljudem dobrim, od kih samo lice njih zadovoljno jest²² ćuvati nas od svakoga nepodobstva, a ne takam nauk njih.

Tako jošće gledajući prid sobom ribu i misal’ju Pisma provracajući, dojdoh na sveto van’jel’je ter jah misliti kako apostoli, ki bihu ribari ubozi i priprosti, pripovidaše viru Isukarstovu i po njih se obrati svit, tako da ribari biše ćtovani od cesarov,

¹⁸ Tumaćenje preuzeto iz Jeronimove *Knjige o hebrejskim imenima*.

¹⁹ i privoljevši se takvim napastima

²⁰ pošto ga izbacíše iz svoje blizine (Jonu su mornari bacili u more, nakon ćega se ono smirilo; usp. Jon 1,12–15.)

²¹ 1 Kor 15,33 (Pavao ovdje citira grćkoga komediografa Menandra).

²² ćija je sama nazoćnost dostatna

ubozi od bogatih, priprosti od mudarc sega svita. Nijedna vira ne bi veće progonjena, a nijedna se veće umnoža. Rimnjane podložiše poda se svit, a ne mogoše podložiti viru karstjansku. O, stvar velika i čudnovata! Sveti mučenici mrući dobiše, a oni ki jih umoriše ostaše dobiti jer se na konac podložiše viri ku bihu progonili. Tko je toko tvard i neveran da toj procinivši ne ostavi svaku sumnju nikoga poluvirstva i po tom iskušēnju ne pozna da je vira naša istina, pače pričista istina, ter jure svaršeno virujući ne bude nastojati i dilom biti viran? Ne dim to da bih nič²³ posumnjio da vi sumnjite, ke u dne i u noći hvalite Isukarsta i viru njegovu, da jere se čudim da se još meu nami družu nahode poluvirci, ljudi prez razloga, oslipljeni u pameti na pogibio svoju.

Da koliko se tebi i meni i svim vernim pristoji, sestro u Isukarstu počtovana, li na priliku ribe vaše jošće sam se spomenuo od one pritači ka di: Podobno je kraljevstvo nebesko mriži u moru varženi ka kupi ribe svakoga naroda²⁴. I kad bude puna, istegnu ju na kraj i dobre ribe biše izabrane i postavljene u konistru, a tamne²⁵ ribe biše izvaržene vanka. Tako će, di, biti na konac: dobri će biti odabrani od zalih i oni će biti hranjeni u konistru od nebeskoga i vikovnjega blaženstva, a ovi varženi u ognju vikovnjemu pakla gorušćega.²⁶

Mi poni za da na takom strašnom sudu ne budemo osujeni i odvarženi, nastojmo – neka ti li na prepozit ribe naše govorenje moje zavaršim – da ispunimo čano počita blaženi Sveti Ivan vanjelista na napokonju glavu, gdi di da, kada Petar i niki učenici pojdoše ribati i po svu noć ništar ne uloviše, učini se jutro i vidiše Isusa na kraju, ki jim reče: *Varzite mrižu na desnu stranu i najti ćete.*²⁷ Kada tako učiniše, ne mogahtu istegnuti mriže, toliko bihu pune rib. Mi u mladost našu jesmo ribali u noći, a to u tamnosti segasvitnjoj, zaslipljeni od obsinjenja vrimennjega naslajenja i taščin razlicih, ke su

²³ imalo, iole

²⁴ ribe svake vrste

²⁵ nevaljale, nevrijedne

²⁶ Usp. Mt 13,47–50.

²⁷ Iv 21,6.

od strane live. Sada jure učinivši se dan, prosvitljeni razlogom pameti naše, zgodimo Spasitelju našem, počnimo jure metati mriže na desnu stranu u ime dobroga Isusa, ter s pomoćju milosti njegove napunit ćemo mriže našega pravednih, dobrih i svetih dili, i on će reći: “Donesite rib kih ste uhitili, hodite i blagujte! Hodite, blagoslovljeni Otca moga, uživajte kraljevstvo vam pripravljeno od postanka svita!”²⁸

Ako sam ja s takovimi i s toko slatcima savuri blagovao ribe ke mi udaste, molim vas za ljubav Božju da, pustivši na stranu glume, [...] ²⁹ de, čin'te da ovoj riban'je moje ne bude zaman, i vi čestokrat spominajte se od takovih savuri, kih duhovno okušajući stanovito svaka slast segasvitnja vidit vam će se gorka.

Mir i milost Isukarstova s vami i z drugami vašimi vazda, amen. Biru, sestru moju, ljubeznivo od strane moje pozdravite i kripite u Isukarstu, da bude ustarpina u nemoćih svojih čekajući zdravje vikovnje u kraljevstvo nebesko prid licem Božjim, i toj on učini³⁰ ki svaka more. Amen.

²⁸ Usp. Mt 25,34.

²⁹ Otkinut rub lista, nedostaju dvije ili tri riječi.

³⁰ neka učini